

EVROPSKI NADZORNIK ZA VARSTVO PODATKOV

Povzetek mnenja Evropskega nadzornika za varstvo podatkov o prihodnjem razvoju območja svobode, varnosti in pravice

(Celotno besedilo tega mnenja je mogoče najti v EN, FR in DE na spletnem mestu ENVP www.edps.europa.eu)

(2014/C 224/04)

1. UVOD

1. Namen tega mnenja je prispevati k nadaljnjemu razvoju politik EU na območju svobode, varnosti in pravice z večjo vključitvijo zasebnosti in varstva podatkov v dejavnostih vseh institucij EU. Odgovarja na dve sporočili, ki ju je sprejela Komisija dne 11. marca 2014, o prihodnosti pravosodja in notranjih zadev⁽¹⁾, resolucijo o stockholmskem programu, ki jo je 2. aprila 2014 sprejel Evropski parlament, in razprave v Svetu z namenom, da bi Evropski svet prvič sprejel sklep o strateških smernicah za zakonodajno in operativno načrtovanje v skladu s členom 68 PDEU.
2. To je pomemben trenutek za vlogo EU v pravosodju in notranjih zadevah. Približujemo se koncu prehodnega obdobja, določenega v Lizbonski pogodbi, po katerem se začnejo pristojnosti Komisije za uvedbo postopkov za ugotavljanje kršitev in pristojnosti Evropskega sodišča v celoti uporabljati za zakonodajo EU o policijskem in pravosodnem sodelovanju v kazenskih zadevah⁽²⁾. Na podlagi Pogodbe je Listina Evropske unije o temeljnih pravicah prevzela status primarne zakonodaje in Sodišče je v zadnjih sodbah pojasnilo omejitve zakonodajalca pri prostem odločanju, ali ukrep pomeni poseganje v navedene pravice⁽³⁾.
3. Poleg tega je v zadnjih petih letih skrb za zasebnost in varstvo podatkov postala dokazljivo doslednejša kot kdaj koli prej. Januarja 2012 je Komisija predlagala sveženj reform zakonodaje o varstvu podatkov v EU⁽⁴⁾. Od junija 2013 so razkritja množičnega nadzora ameriških in drugih obveščevalnih agencij nad posamezniki v EU zelo omajala zaupanje v zaupnost osebnih informacij. Nazadnje je Sodišče aprila 2014 (v eni od dveh pravkar navedenih sodb) razveljavilo Direktivo o hrambi podatkov⁽⁵⁾ zaradi njenega čezmernega poseganja v temeljne pravice. Ukrepanje v zvezi z varstvom podatkov na ravni EU je pridobilo resnično svetovni pomen, kot potrjuje na primer stopnja mednarodne vključitve in lobiranja za reformo okvira varstva podatkov, kar je povzročilo približno 4 000 predlogov sprememb, ki so bili vloženi na prvi obravnavi v Evropskem parlamentu⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Glej spodnji odstavek [8] tega mnenja.

⁽²⁾ Prehodne določbe prenehajo veljati 1. decembra 2014; člen 10, Protokol 36 o prehodnih določbah, priložen Lizbonski pogodbi.

⁽³⁾ Glejte v tem okviru sodbi Sodišča (veliki senat) z dne 9. novembra 2010 v združenih zadevah Schecke in Eifert (C-92/09 in C-93/09) ter zlasti z dne 8. aprila 2014 v združenih zadevah Digital Rights Ireland in Seitlinger (C-293/12 in C-594/12). V prvi zadevi je Sodišče poudarilo, da bi moral zakonodajalec v zvezi z določenim ukrepom razmisliti tudi o drugih možnostih, ki manj posegajo v zasebnost.

⁽⁴⁾ COM(2012) 11 final; COM(2012) 10 final.

⁽⁵⁾ Direktiva 2006/24/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o hrambi podatkov, pridobljenih ali obdelanih v zvezi z zagotavljanjem javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev ali javnih komunikacijskih omrežij, in spremembi Direktive 2002/58/ES (UL L 105, 13.4.2006, str. 54).

⁽⁶⁾ Rezultat prve obravnave v Evropskem parlamentu 12. marca 2014 je bila zakonodajna resolucija o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (Splošna uredba o varstvu podatkov) (COM(2012) 11 – C7-0025/2012 – 2012/0011(COD)) (redni zakonodajni postopek: prva obravnava).

4. Zakonski, tehnološki in družbeni izzivi bodo za oblikovalce politik in zakonodajalce na območju pravosodja in notranjih zadev v obdobju, ki ga bodo zajele strateške smernice, gotovo še večji. Poleg tega so nove smernice Evropskega sveta priložnost, da se potrdi namera obnove zaupanja v zmogljivost EU za učinkovito zaščito posameznikov. Zato predlagamo, da Evropski svet v novih smernicah izrecno obravnava naslednje teme:
- (a) velik obseg obdelave osebnih podatkov, ki ga zahtevajo številni zakoni EU in politike na območju svobode, varnosti in pravice;
 - (b) krhkost vsakega ukrepa, ki ne spoštuje temeljnih pravic, kot se je pokazalo v Direktivi o hrambi podatkov, vendar se lahko nanaša tudi na druge pobude v teku, kot so sveženj o „pametnih mejah“⁽¹⁾ in različni instrumenti, ki se nanašajo na podatke iz evidence imen potnikov⁽²⁾;
 - (c) pomen čimprejšnjega sprejetja močnega in posodobljenega okvira varstva podatkov v EU, ki bi se moral uporabljati tudi kot kompas za zunanjo politiko EU, in
 - (d) potreba po vključitvi vidikov zasebnosti in varstva podatkov v razvoj vseh novih politik in zakonodaje na območju svobode, varnosti in pravice.
5. Kot smo pred petimi leti prispevali k podobnemu postopku, v tem mnenju ponujamo sodelovanje z institucijami EU pri izboljšanju kakovosti zakonodaje z vidika varstva podatkov v okviru nove predloge za sodelovanje⁽³⁾.

6. SKLEPNE UGOTOVITVE IN PRIPOROČILA

36. Dodana vrednost ukrepanja EU na območju svobode, varnosti in pravice je pogosto vprašljiva, pomisleke imajo zlasti države članice. Korist je v zagotavljanju usklajenega pristopa, na primer z načrtovanjem sorazmernih medsebojno povezljivih sistemov, ki so lahko dobri hkrati za varnost in varstvo podatkov. Nove strateške smernice so po našem mnenju odlična priložnost za institucije, da si uredijo pridobljene izkušnje in razvijejo orodje za izboljšanje pogosto pomanjkljivih zaščitnih ukrepov za temeljno pravico do varstva osebnih podatkov.
37. EU mora dokazati, da se je v zadnjih petih letih naučila, da ne more sprejeti ukrepov, ki ob podrobni preučitvi posegajo v temeljne pravice in ne opravijo preskusov potrebnosti in sorazmernosti. Kot je Komisija že večkrat poudarila, mora Listina biti zdaj kompas za politike in zakonodajo EU. Evropski nadzornik za varstvo podatkov je pripravljen pomagati v navedenem procesu.
38. Nove smernice Evropskega sveta so dobra priložnost za Unijo, da pokaže svojo namero obnoviti zaupanje v svojo sposobnost, da učinkovito zaščiti posameznike. Zato predlagamo, da Evropski svet v novih smernicah izrecno obravnava naslednje teme:
- (a) velik obseg obdelave osebnih podatkov, ki ga zahtevajo številni zakoni EU in politike na območju svobode, varnosti in pravice;
 - (b) krhkost vsakega ukrepa, ki ne spoštuje temeljnih pravic, kot se je pokazalo v Direktivi o hrambi podatkov, vendar se lahko nanaša tudi na druge pobude v teku, kot so sveženj o „pametnih mejah“ in različni instrumenti, ki se nanašajo na podatke iz evidence imen potnikov;

(1) Glej Mnenje EDPS z dne 18. julija 2013 o predlogih uredbe o vzpostavitvi sistema vstopa/izstopa (SVI) in uredbe o vzpostavitvi programa za registrirane potnike (PRP).

(2) To vključuje sistem EU za evidenco podatkov o potnikih (COM(2011) 32 final) in morebitni predlog za prenos podatkov o potnikih v tretje države (http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014_home_004_transfer_pnr_data_3rd_countries_en.pdf (dostopano 3. junija 2014)).

(3) Na splošno o tem pristopu glej dokument iz leta 2014 o politiki ENVP „ENVP kot svetovalec institucijam EU o politiki in zakonodaji: graditi na podlagi desetletnih izkušenj“, objavljenem na spletnem mestu ENVP.

- (c) pomen čimprejšnjega sprejetja močnega in posodobljenega okvira varstva podatkov v EU, ki bi se moral uporabljati tudi kot vodilo za zunanjo politiko EU, in
- (d) potreba po vključitvi vidikov zasebnosti in varstva podatkov v razvoj vseh novih politik in zakonodaje na območju svobode, varnosti in pravice.
39. Prihodnji koraki za zagotavljanje, da se vidiki zasebnosti in varstva podatkov v celoti vključijo v razvoj vseh novih politik in zakonodaje na območju svobode, varnosti in pravice, bi lahko bili:
- vključitev skrbi glede varstva podatkov v splošne ocene učinka,
 - obravnava drugih sredstev za doseganje ciljev politike, ki manj posegajo v zasebnost,
 - krepitev kakovosti podatkov in pravic posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, ter odprava škode,
 - ocenjevanje izmenjave informacij v primerjavi s cilji politike in
 - zagotavljanje, da se v sporazumih s tretjimi državami spoštuje pravica posameznikov iz EU do varstva podatkov.

V Bruslju, 4. junija 2014

Peter HUSTINX

Evropski nadzornik za varstvo podatkov
